

Startnotitie

Omgevingsprogramma water en riolering 2024-2028

Inleiding

Volgens de huidige wetgeving dienen gemeenten te beschikken over een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

De wettelijke basis van het GRP is vastgelegd in:

- Wet milieubeheer (verplichting tot opstellen GRP)
- Waterwet (gemeentelijke taken: stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater)
- Gemeentewet (rioolheffing)
- BBV (Besluit Begroting en Verantwoording)

We noemen dit ook wel de gemeentelijke watertaken.

Het huidige GRP is in 2017 opgesteld voor de periode 2018-2022. Eind 2022 is het huidige GRP dus verstreken. Normaal gesproken zou er dus medio dit jaar een concept GRP gereed moeten zijn voor de periode 2023-2027. Op basis daarvan hadden dan de tarieven voor de rioolheffing 2023 kunnen worden vastgesteld.

Wat is de huidige stand van zaken

Gebleken is, gezien het besluitvormingsproces, dat het niet haalbaar is om een concept GRP medio 2022 gereed te hebben wat dan per 1 januari 2023 in zou kunnen gaan. Dit ondanks dat er ambtelijk in het derde kwartaal 2021 al gestart is met de voorbereiding van het proces om te komen tot een nieuw GRP. Het opstellen van een nieuw GRP vereist een intensieve samenwerking tussen de gemeentelijke disciplines ruimtelijke regie en financiën, het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, diverse stakeholders en een advies/ingenieursbureau.

Wat verder mee speelt is dat het Rijk recent besloten heeft dat het invoeren van de Omgevingswet niet verder uitgesteld wordt. Per 1 januari 2023⁽¹⁾ wordt de Omgevingswet van kracht. Met de inwerkingtreding van deze wet vervallen de Wet Milieubeheer en de Waterwet. Hiermee vervalt de wettelijke verplichting voor het hebben van een GRP. De gemeentelijke watertaken vervallen echter niet! De werkwijze die wij nu inzetten is anticiperen op en integreren van de Omgevingswet.

Dit betekent dat er ambtelijk vanaf medio april 2022 tot medio juli 2023 intensief zal worden gewerkt met het ingenieursbureau. Het beoogde ingenieursbureau beschikt over relevante lokale en ook regionale kennis en heeft ook het huidige GRP samengesteld. Doel is uitwerken van een omgevingsprogramma water en riolering (voorheen GRP). Dit programma kan dan na vaststelling door de gemeenteraad ingaan op 1 januari 2024.

Verderop leest u welke factoren nog meer van belang zijn om het omgevingsprogramma water en riolering volledig uit te werken.

Note-1 Onder voorbehoud vaststelling Eerste en Tweede Kamer.

Om te voldoen aan de financiële materiële wetgeving is het wel noodzakelijk om de “kostendekkingsberekening” van het huidige GRP te actualiseren waardoor de juiste tarieven voor de rioolheffing 2023 kunnen worden vastgesteld. We laten ons hierbij door een kostendeskundige bijstaan. Hiervoor is reeds opdracht verstrekt aan het ingenieursbureau Tauw. Het is de bedoeling dat er in juni 2022 een geactualiseerde kostendekkingsberekening ligt.

Doelstelling omgevingsprogramma water en riolering

Het rioleringssysteem vertegenwoordigt een aanzienlijk maatschappelijk en financieel kapitaal. Een goed functionerende riolering is van belang voor de volksgezondheid, bescherming van de bodem, grond- en oppervlakte water. Tevens draagt het bij aan de kwaliteit van de openbare ruimte.

De gemeentelijke taken zijn:

- Inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater,
- Doelmatig inzamelen en verwerken van hemelwater,
- Voorkomen dat grondwater (voor zover mogelijk) de bestemming van een gebied structureel belemmert.

Omgevingswet

De Omgevingswet heeft twee doelen namelijk:

- Beschermen:
het bereiken en in stand houden van een gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit,
- Benutten:
de fysieke leefomgeving doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen om er maatschappelijke doelen mee te vervullen.

De omgevingswet bestaat uit 6 kerninstrumenten namelijk: omgevingsvisie, programma, decentrale regels, algemene rijksregels, omgevingsvergunning, projectbesluit.

De gemeentelijke watertaken worden omschreven in 3 kerninstrumenten namelijk:

1. Omgevingsvisie (integraal strategisch plan voor de fysieke leefomgeving),
2. Omgevingsprogramma (maatregelen tot realiseren van de doelen),
3. Omgevingsplan (regels over de fysieke leefomgeving (voorheen verordening)).

Tevens biedt de Omgevingswet ruimte om taken breder in te richten en te combineren. Slagvaardiger opschalen en meer kostenefficiënter werken is één van de doelstellingen van de omgevingswet

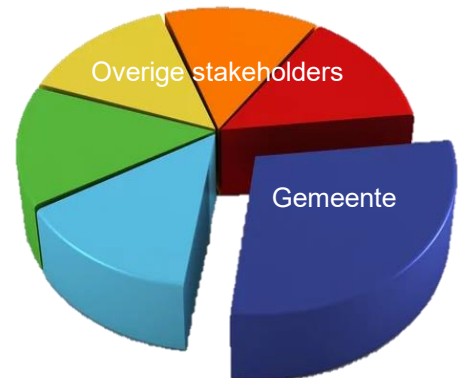
Naast de gemeentelijke watertaken, stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwaterstroom betreft het oppervlaktewater en watergangen.

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie is het aanpassen aan de gevolgen van klimaatverandering. Door het veranderende klimaat zijn er vaker weersextremen, zoals perioden van hitte, droogte, meer regenval in korte tijd met wateroverlast tot gevolg en mogelijk overstromingen. Dit heeft ook grote gevolgen voor de biodiversiteit.

Het nieuwe omgevingsprogramma water en riolering is een uitgelezen platform om invulling te geven aan actuele vraagstukken zoals klimaat- en marktontwikkeling, woningbouwopgave en regelgeving. Klimaatontwikkeling speelt een significante rol in ontwerp en dimensionering van het rioolstelsel.

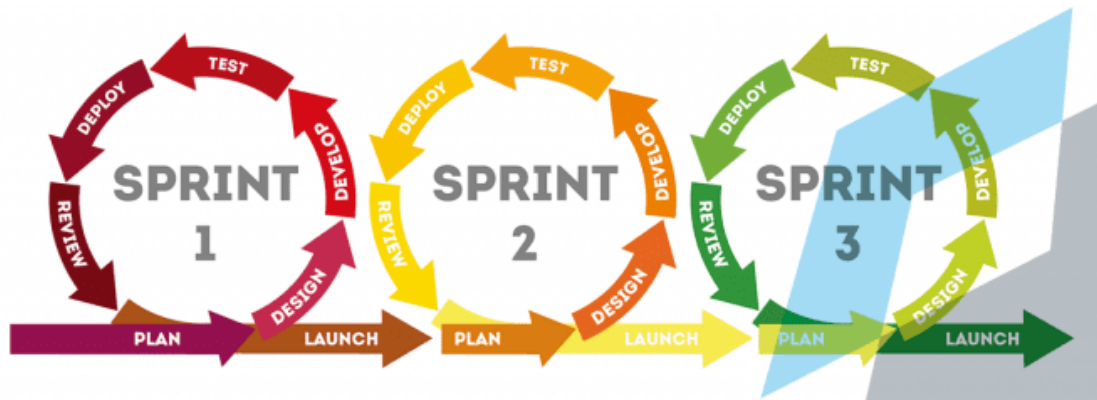
Om de toenemende kans op piekbuien doelmatig te kunnen verwerken, is er veel ruimte nodig. De ruimte is niet alleen openbare ruimte, maar ook ruimte die in bezit is van particulieren, bedrijven en verenigingen. Dit vraagt om een gemeenschappelijke benadering, waarbij allen naar vermogen een bijdrage kunnen leveren. De gemeente moet de verbindende factor zijn en wilt hierbij graag als kenniscentrum optreden.

Denkrichting in relatie tot wateroverlast

- Het is onmogelijk en niet rendabel om een rioolstelsel zo te dimensioneren dat het alle piekbuien kan bergen. Wateroverlast zal dan ook niet te vermijden zijn. We passen de (woon)omgeving hier op aan.
- We richten de openbare ruimte in de woonkernen aantrekkelijk en comfortabel in voor verblijf en mobiliteit. Dit veelal verharde gebied gaat ten koste van het infiltrerend vermogen. Tijdens een piekbui accepteren we dan ook tijdelijk water op straat.
- Waar mogelijk houden we neerslag vast waar het valt. Voor perceeleigenaren is dat dus binnen de grenzen van het perceel. Hiervoor zullen maatwerkoplossingen moeten worden bedacht. De gemeente helpt hierbij om de juiste keuze te maken.
- De openbare voorzieningen zijn maatwerk en mede afgestemd op het bergend vermogen van gemeenschappelijke percelen. Als er goede alternatieve oplossingen zijn, gaat de gemeente geen ondergrondse infrastructurele voorzieningen aanbrengen. Deze zijn kostbaar in aanleg maar ook in onderhoud.

- Inwoners en gemeente gaan samen aan de slag. De Klimaatopgave is omvangrijk en niet altijd eenvoudig, maar er kunnen zeker al stappen gezet worden. Veel inwoners en bedrijven tonen zich enthousiast om uitvoering aan maatregelen te geven. De gemeente wilt hierbij actief kennis delen en ondersteuning bieden. Ondertussen werkt de gemeente maatregelen uit die specifieke kennis en oplossingen vragen.

Samenwerken is van essentieel belang. Betrokken partijen participeren op verschillende manieren waarbij de intensiteit ook verschilt. Bij het opstellen van het omgevingsprogramma water en riolering werken wij dit nader uit.

Weten : bewoners en stakeholders bewust maken van het belang van samenwerken,

Willen : bewoners en stakeholders enthousiasmeren om een bijdrage te leveren,

Werken : bewoners en stakeholders gericht oplossingen en uitvoeringsplannen aanbieden.

Welke factoren zijn er nog meer van belang

Bunnik is in beweging en er zullen ook de komende raadsperiode veel vraagstukken op te lossen zijn. Elke ontwikkeling heeft op één of andere manier raakvlakken met de waterhuishouding. Dit is niet per definitie een probleem en soms is het zelfs een kans. Een goed doordachte oplossing vergt echter specifieke kennis en voldoende personele- en financiële middelen. Om goed afgewogen programma's te ontwikkelen is terdege onderzoek en voorbereiding essentieel.

Plannen/vraagstukken:

- Ontwikkeling Kersenweide, bouwen van tenminste 1.200 woningen,
- Binnendorpelijke ontwikkelingen, intensievere bewoning,
- Recreatie en mobiliteit: wandel- en fietsroutes, sanitaire voorzieningen,
- Meer integraal gebruik van de openbare ruimte: verblijven, verplaatsen, parkeren, groen en recreëren,
- Heroverwegen definitie hinder en overlast, water op straat (berging middels water passerende verharding, goten en in groen of wadi's),
- Verzadiging ondergrondse infrastructuur (kabels en leidingen),
- Constatering van asbesthoudende materialen,
- Intensivering beheer en onderhoud,
- Professionaliseren van de beheerorganisatie,
- Prijsontwikkeling.

Handhaving en regelgeving

Tijdens de klimaatdialoog blijkt de betrokkenheid van onze inwoners. Inwoners zijn vooruitstrevend en dragen graag een steentje bij. Als gemeente stimuleren wij dit initiatief en vullen dit waar mogelijk aan. Een systeem is echter alleen functioneel en betrouwbaar als overheid en inwoners in balans zijn en blijven. Afspraken zullen dan ook vastgelegd moeten worden in convenanten en regelgeving. Als het gemeenschappelijk belang in gedrang komt zullen we hierop moeten handhaven.

Waar we in dit kader behoefte aan hebben is:

- Een aansluitverordening: de voorwaarden tot aansluiten op de openbare riolering in bijzonder als wij een gemengd stelsel vervangen door een gescheiden stelsel,
- Hemelwaterverordening: voorwaarden behorend bij bouw her- of verbouw.

Financiële middelen

De kosten voor het opstellen van de kostendekkingsberekening worden gedekt in het huidige GRP.

Personele inzet

Watertaken zijn onlosmakelijk deel uit gaan maken van de fysieke leefomgeving. Deze ontwikkeling noodzaakt tot intensieve samenwerking maar vergt ook toenemende specifieke kennis. Het is niet realistisch en rendabel dat een gemeente met de omvang van Bunnik deze kennis in eigen huis heeft.

Wel is het belangrijk dat wij voldoende kennis zelf in huis hebben om verantwoord regie te kunnen voeren. Continuïteit is belangrijk voor zowel beheer als onderhoud maar ook voor complexe ontwikkelingen en vraagstukken. Een duurzame relatie moet zich “partner van Bunnik” voelen en zo garant staan voor een constructieve samenwerking. Tegelijkertijd versterken wij de samenwerking met onze regiopartners en buurgemeenten. Bij het opstellen van het omgevingsprogramma water en riolering werken we dit nader uit.

Fasering en planning

Er wordt bewust gekozen om de vorming van een nieuw omgevingsprogramma water en riolering in twee fases te doorlopen.

In de eerste fase zorgen we er voor dat het huidige GRP ook in 2023 rechtsgeldig zal zijn. Aan Adviesbureau Tauw is opdracht vertrekt om het kostendekkingsplan te actualiseren in samenhang met exploitatie, onderhoud en rioleringsheffing. Hiervoor is gedetailleerde planning opgesteld.

In de tweede fase richten we ons op de inhoud van een nieuw te formuleren omgevingsprogramma water en riolering. Voor dit proces staat 9 tot 12 maanden tot vaststelling door de raad. Na het gunnen van de opdracht aan het adviesbureau zal in april van dit jaar een aanvang gemaakt worden met het doorlopen van de processtappen.

Verlengen huidige GRP tot 1 januari 2024

Voor het verlengen van het huidig GRP laten we het kostendekkingsberekening actualiseren. Dit is noodzakelijk om de voorziening egalisatiekosten riolering in stand te houden en dient als grondslag voor de berekening van de rioolheffing.

1. Evalueren kapitaalgoederen en maatregelen	Q2 2022
2. Actualiseren kostendekkingsberekeningen	Q2/Q3 2022
3. De gevolgen van het kostendekkingsplan verwerken bij het vaststellen van de belastingverordening (rioolheffing 2023) door de gemeenteraad	Q4 2022
4. Vaststellen van de belastingverordening	Q4 2022

Opstellen omgevingsprogramma water en riolering

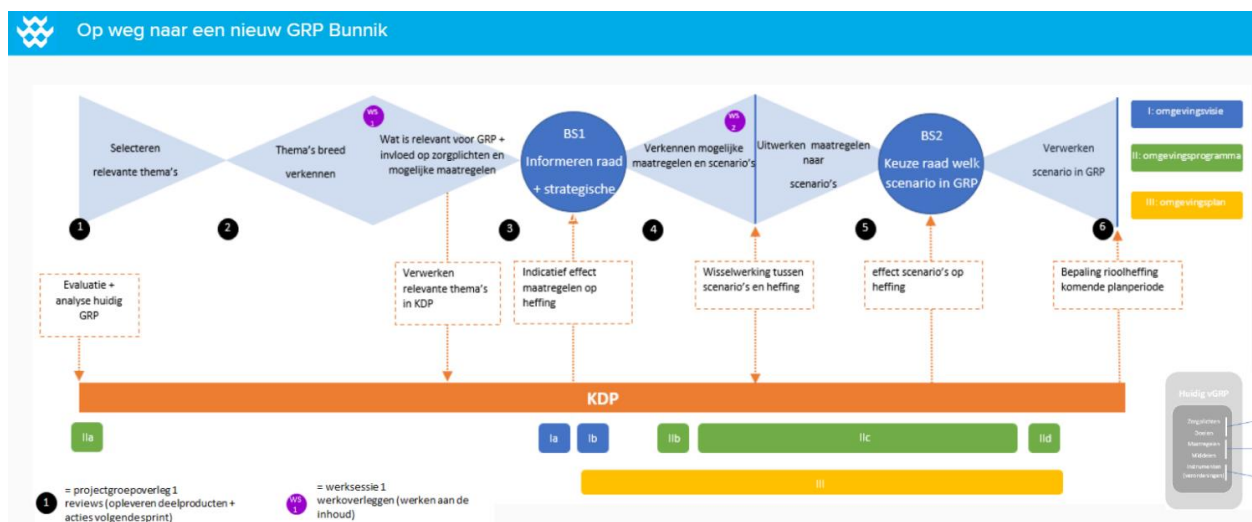
- Opdracht verlenen ingenieursbureau	april 2022

- Start samenstellen omgevingsprogramma water en riolering

mei 2022

Doorlopen van de verschillende processtappen

- Evaluatie en analyse huidige GRP
- Verkennen en verwerken relevante thema's
 - Stedelijk afvalwater
 - Hemelwater
 - Grondwater
 - Oppervlaktewater (verbreding)
 - Watergangen (verbreding)
- **Informeren van de raad over de strategische koers met 1° indicatie op de heffing**
- Verkennen en uitwerken maatregelen en scenario's
- **De raad kiest welke scenario's in het programma worden opgenomen**
- Verwerken van de gekozen scenario's in het programma

- Besluitvormingsproces B&W – Gemeenteraad
- Ingangsdatum omgevingsprogramma water en riolering

Q2 2023

1 januari 2024

Risico's en kansen

Risico's

Bij het opstellen van het omgevingsprogramma water en riolering werken we met de huidige klimaatscenario's. Mogelijk nemen de effecten op de wateroverlast als gevolg klimaatverandering toe. Dat maakt ook dat maatregelen voor water en riolering intensiveren en dat heeft een kostenverhogend effect. Kort gezegd, bij nog meer neerslag in een korte periode, zal niet al het water via de riolering weg kunnen. Dan is een combinatie van maatregelen boven- en ondergronds nodig om overlast te voorkomen.

Kansen

Aansluiten op de Omgevingswet. Hierdoor krijgen we een omgevingsprogramma water en riolering wat up to date is en voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. Optimaal gebruik maken van stakeholders wat het draagvlak en acceptatie in belangrijke mate vergroot.
